

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben enkele fracties de behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de staatssecretaris van Economische Zaken over de Landbouw- en Visserijraad op 16 en 17 juni 2014. De volledige agenda is opgenomen aan het einde van het verslag.

De voorzitter van de commissie,
Hamer

De adjunct-griffier van de commissie,
Van Bree

Inhoudsopgave

I.	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
	Vragen van de leden van de VVD-fractie	2
	Vragen van de leden van de PvdA-fractie	5
	Vragen van de leden van de SP-fractie	6
	Vragen van de leden van de CDA-fractie	7
	Vragen van de leden van de ChristenUnie-fractie	8
	Vragen van de leden van de SGP-fractie	10
	Vragen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie	11
II.	Antwoord / Reactie van de staatssecretaris	15
III.	Volledige agenda	15

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van de brieven ten aanzien van de Landbouw- en Visserijraad. Deze leden hebben ten aanzien van de volgende onderwerpen vragen en opmerkingen.

Raadsconclusies verslag Europese regeling voor de groenten- en fruitsector

De VVD-fractie is van mening dat een gelijk speelveld cruciaal is voor een goed functionerende Europese interne markt. Elke stap in de goede richting is toe te juichen, en vaak kan dat wel sneller. Kan de staatssecretaris inzichtelijk maken welke urgentie er is door de (financiële) gevolgen van de huidige regelgeving die volgens de staatssecretaris niet voldoen? Zorgen deze regels voor het minder functioneren van een level-playing-field en waarom? De regeling dient verduidelijkt en vereenvoudigt te worden om op die wijze de concurrentiekracht van de telers te versterken. Deelt de staatssecretaris deze inzet?

Raadsconclusies gebruik van de facultatieve aanduiding «product van eilandlandbouw»

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van deze raadsconclusies. De leden missen een onderbouwing van het feit dat de staatssecretaris de mogelijkheid steunt om de aanduiding «product van eilandlandbouw» mogelijk te maken. In welk opzicht is hier het Nederlands belang bij gediend? Waarom zijn de beschermde geografische aanduidingen niet afdoende? En past dit wel in het beleid van het kabinet om overbodige regelgeving niet te blijven opstapelen?

Eerste evaluatierapport van het zuivelpakket

Met de aanstaande afschaffing van de melkquotering zien we dat de Nederlandse zuivelsector anticipeert op deze afschaffing. De leden van de VVD-fractie vinden dat een goede zaak. De sector bereidt zich optimaal voor om de concurrentie aan te gaan en een bijdrage te leveren aan de wereldwijde vraag naar zuivelproducten. De VVD staat voor een zachte landing in aanloop naar het afschaffen van het melkquotum. In 2014 betalen de Nederlandse melkveehouders nog ruim 130 miljoen euro superheffing. Met een zachte landing (aanpassen vetcorrectie) kan de superheffing in 2015 beperkt worden. De leden van de VVD-fractie

steunen de inzet van de staatssecretaris in deze. Kan de staatssecretaris aangeven hoe het krachtenveld er op dit moment voor staat en kan zij een inschatting maken of er tijdens de komende Landbouwrapport een meerderheid zal zijn voor het voorstel om tot aanpassing van de vetcorrectie te komen?

Mandaat Europese Commissie onderhandelingen handelsakkoorden met derde landen inzake de import en export van biologische producten

De VVD-fractie staat pal voor het verbreden van de mogelijkheden van handel met andere landen, zowel binnen de EU als daarbuiten. Voorwaarde is dat er een gelijkspelveld komt en internationale afspraken gewaarborgd blijven. Heeft de staatssecretaris gesproken met ondernemers die de gevolgen van een akkoord of met de belemmeringen van de huidige situatie te maken hebben? Zo ja, wat was het resultaat en zo nee, waarom niet?

Implementatie van het GLB in de lidstaten

De leden van de VVD-fractie gaan graag met de staatssecretaris in debat over de nationale invulling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De leden van de VVD-fractie vragen of de staatssecretaris kan aangeven hoe andere lidstaten het GLB implementeren, in het bijzonder ten aanzien van de regeling voor jonge boeren en ten aanzien van de vergroening.

Aanpassing verordening technische maatregelen met het oog op de invoering van de aanlandplicht

De leden van de VVD-fractie lezen dat een aantal technische maatregelen in bestaande verordeningen moeten worden aangepast. Dit najaar zal het Voorzitterschap de Raad informeren over de stand van zaken hieromtrent, mogelijk in de vorm van een compromis. De leden van de VVD-fractie vragen wat dit compromis behelst en wat de Nederlandse inzet is. Daarnaast maken de leden van de VVD-fractie zich nog steeds zorgen over de handhaafbaarheid van de aanlandplicht. Kan de staatssecretaris de stand van zaken delen met de leden van de VVD-fractie en de zorgen eventueel daarmee wegnemen?

Discardplannen binnen het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB)

De leden van de VVD-fractie lezen dat er in regionaal verband hard gewerkt wordt aan gezamenlijke aanbevelingen voor de pelagische discardban. Een van de uitzonderingen in de discardban is op basis van «sociaal-economische» impact. Is het volgens de staatssecretaris duidelijk wat er onder «sociaal-economische» impact valt? Zo ja, wat dan? En deelt de staatssecretaris de zorgen van de leden VVD-fractie dat deze ruimte benut kan worden ten koste van een gelijk spelveld? Elke lidstaat kan de uitvoering namelijk straks op basis van «sociaal-economische impact» een uitzondering claimen op de aanlandplicht. Voorts lezen de leden van de VVD-fractie met grote interesse dat de lidstaten nog moeten wennen aan de regionale samenwerking. Is er sprake van problemen in de afstemmingen van de plannen binnen de regio's waarin Nederland actief is? Zo ja, kan de staatssecretaris aangeven waar de knelpunten zitten?

Plant- en diergezondheidspakket

De leden van de VVD-fractie maken zich grote zorgen om het compromisvoorstel van het Voorzitterschap voor het importregime voor planten en plantaardig materiaal. Een gesloten systeem, zoals het Voorzitterschap

voorstelt, kan zeer grote negatieve gevolgen hebben voor de innovatieve land- en tuinbouwsector van Nederland. De leden van de VVD-fractie beseffen dat de Nederlandse groene sector één van de meest, dan wel niet de meest innovatieve is onder de groene sectoren in andere Europese lidstaten. Door snelle innovatie, de veredeling van planten waar Nederland zo goed in is alsmede het importeren en exporteren van allerlei plantensoorten kan een gesloten systeem er voor zorgen dat juist deze innovatieve sector gestraft wordt voor de vooruitgang die zij maken. Door een gesloten systeem worden namelijk alleen planten goedgekeurd die op de lijst staan van goedgekeurde planten. De leden van de VVD-fractie zien dit als de wereld op zijn kop. Innovatieve sectoren worden gestraft voor hun ambitie om planten te verbeteren en in plaats van het aangeven van teeltmateriaal dat verboden is, gaat het Voorzitterschap ervan uit dat alles verboden is, tenzij de Europese Unie het goedkeurt. De leden van de VVD-fractie verzoeken de staatssecretaris dan ook om zich hard op te stellen in deze discussie. Kan de staatssecretaris toezeggen dat zij zich zeer kritisch opstelt tegen een gesloten regime, en in gaat zetten op een open regime? Kan de staatssecretaris aangeven wat de verhouding is met betrekking tot deze discussie: welke lidstaten zijn voor een gesloten regime en welke landen zijn net als Nederland tegen een dergelijk gesloten regime? Hoe groot acht de staatssecretaris de kans dat er een gesloten regime gaat komen, en wanneer verwacht de staatssecretaris dat hierover besluitvorming plaatsvindt in de Raad? Welke maatregelen kan zij nemen om te voorkomen dat er een gesloten regime komt? Deelt de staatssecretaris de mening dat een gesloten lijst zeer nadelig is voor de innovatieve land- en tuinbouwsector in Nederland?

Voorstel verordening teeltmateriaal

De leden van de VVD-fractie zijn over het algemeen positief over het voorstel voor een verordening teeltmateriaal. Doordat bij ingang van deze verordening twaalf richtlijnen worden ingetrokken zal er een hoop onduidelijkheid over de van toepassing zijnde richtlijn verdwijnen aangezien er nu één duidelijk wetgevend kader is voor de interne markt voor teeltmateriaal. Wel hebben de leden van de VVD-fractie nog een aantal vragen over het voortgangsrapport van het Griekse voorzitterschap, dat bedoeld is om richting te geven aan de Europese Commissie voor het herschrijven van het voorstel, nu het Europees Parlement het voorstel heeft verworpen. De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris of zij meer duidelijkheid kan verschaffen over de inhoud van het Griekse voorstel: op welke manier willen de Grieken de administratieve kosten verminderen? De leden van de VVD-fractie begrijpen dat elk volgens deze verordening te verhandelen teeltmateriaal geregistreerd dient te worden. Blijft deze bepaling gehandhaafd? De leden van de VVD-fractie zijn verheugd dat in het Griekse voorstel de scope van de regelgeving wordt verkleind, zodat amateurs en dergelijke buiten de regelgeving vallen. De leden van de VVD-fractie vragen of ook de definitie van een micro-onderneming wordt aangepast en hoeveel Nederlandse ondernemingen dan onder de definitie van «micro-onderneming» vallen. Hoe zullen de vergoedingen, waarvan deze ondernemingen zijn vrijgesteld, bekostigd worden? Wordt er dan een relatief hoger bedrag gevraagd van het midden- en kleinbedrijf (MKB) en grotere ondernemingen? Deelt de staatssecretaris de mening dat het vrijstellen van het betalen van een vergoeding door micro-ondernemingen zorgt voor een ongelijk speelveld en daarom niet wenselijk is? Tot slot, hoe is de verdeling micro-ondernemingen en grotere ondernemingen in de overige Europese lidstaten? Zullen Nederlandse ondernemers of de Nederlandse overheid direct dan wel indirect gaan meebetalen aan de vrijstelling van het betalen van een vergoeding door micro-ondernemingen? Kan de staatssecretaris toezeggen dat zij zich inzet om de vrijstelling van

vergoedingen door micro-ondernemers uit de verordening te halen teneinde een gelijk speelveld te creëren?

Resolutie Europees Parlement over de herkomstetikettering van vlees en verwerkt vlees

Ten aanzien van de herkomstetikettering vragen de leden van de VVD-fractie of er voldoende oog is voor de proportionaliteit. Heeft de staatssecretaris een goed beeld van de financiële gevolgen voor het bedrijfsleven en de organisaties die op de controle moeten toe zien? Wat is het standpunt van de staatssecretaris ten aanzien van de resolutie van het Europees Parlement?

Kleine toepassingen van gewasbeschermingsmiddelen

De leden van de VVD-fractie zijn tevreden met het oprichten van een coördinatiefaciliteit om kleine toepassing van gewasbeschermingsmiddelen toe te staan. De leden van de VVD-fractie vragen wat het tijdsad is waarin deze faciliteit tot stand zal komen.

Herberekening van het streefbeeld Paling

De leden van de VVD-fractie zijn zeer verheugd dat dankzij inzet van de staatssecretaris een herberekening van het streefbeeld aal wordt uitgevoerd conform de motie van het lid Bosman c.s., die in maart 2013 is aangenomen. Kan de staatssecretaris aangeven wat het tijdsad is van de berekening?

Visserijprotocol EU-Mozambique

De leden van de VVD-fractie vinden de conclusies van de staatssecretaris in het verslag over het visserijprotocol met Mozambique allermist bemoedigend. EU-vaartuigen maken slechts enkele maanden gebruik van het protocol, veel minder dan voorzien. Desalniettemin geeft de staatssecretaris aan dat het protocol voor de EU rendabel is geweest. De leden van de VVD-fractie willen graag weten waar dit op gebaseerd is. Welk bedrag is er gereserveerd voor het nieuwe visserijakkoord en wat is er voor het vorige visserijakkoord uitgegeven? Vaartuigen kiezen er niet voor om aan te landen in Mozambique vanwege een goede haveninfrastructuur, het protocol heeft dus weinig bijgedragen aan werkgelegenheid voor de lokale bevolking. De leden van de VVD-fractie zien niet in wat het nieuwe protocol hieraan verandert en willen graag van de staatssecretaris weten of het niet beter is om het protocol op te zeggen.

Vragen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie danken voor toezending van de geannoteerde agenda en willen de staatssecretaris nog enkele vragen voorleggen.

Schoolmelk en -fruit

De leden van de PvdA-fractie delen de conclusie van de regering dat schoolfruit- en schoolmelkprogramma's niet op Europees niveau geregeld hoeven te worden.

Kan de staatssecretaris aangeven wat de inzet van de andere lidstaten is en waaruit het meningsverschil tussen Europese Commissie en de lidstaten bestaat?

Toekomst Zuivelsector

Betekent het feit dat er nog geen overeenstemming over een compromisvoorstel is, dat er mogelijk geen aanpassing van de vetcorrectie zal komen? Heeft dit gevolgen voor een eventuele superheffing voor Nederland? De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat lidstaten niet ongelimiteerd de superheffingen zouden moeten mogen verlagen en voorkomen moet worden dat de melkproductie en vooral de melkveestapel explosief toeneemt en er ongebreidelde groei plaats zal vinden.

Implementatie Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Voor zover bekend heeft nog geen enkele lidstaat definitief besloten over de invulling van het nieuwe GLB, echter voor 1 augustus 2014 moeten de implementatiebesluiten worden gemeld. Kan de staatssecretaris aangeven wat de opvallendste verschillen in de implementatiebesluiten met andere landen zijn? In de «meibrief» staat de Nederlandse uitwerking. Is het mogelijk om het WUR-rapport te ontvangen op basis waarop de staatssecretaris haar keuzes bij de eiwithoudende- en de vanggewassen heeft gemaakt en daarbij ook aan te geven welke ruimte de EU daar precies voor laat? Er zijn blijkbaar al goede voorbeelden van duurzaamheids certificaten; kan de staatssecretaris deze delen en aangeven wat zij bedoelt met de opmerking dat «deze gelijkwaardig moeten zijn met betrekking tot biodiversiteit»; waaraan moet deze dan gelijkwaardig zijn? Welke alternatieven ziet de staatssecretaris voor het niet langer meetellen van landschapselementen in het nieuwe implementatiebesluit? Heeft de Nederlandse invulling van de vergroening nog de balans tussen economie, ecologie en praktische uitvoerbaarheid, nu uit een artikel in het wetenschappelijke tijdschrift «Science» is gebleken dat de voorgestelde vergroening te zeer is afgezwakt om de effecten van de intensivering van de landbouw tegen te gaan? Zo ja, waar blijkt deze balans uit? De leden van de PvdA-fractie willen graag ook meer verbinding tussen water en natuur. Kan de staatssecretaris aangeven of er een prioriteitenstelling en een plan van aanpak of planning is om tot meer verbindingen tussen natuur en water te komen?

Vragen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie zien dat het zuivelpakket en de situatie op de zuivelmarkt op de agenda staan. De leden van de SP-fractie maken zich zorgen over de zuivelmarkt na afschaffing van het melkquotum. Is de staatssecretaris bekend met de langetermijnverwachting voor de melkprijs die deze tot 2020 op gemiddeld 34,5 cent plaatst?¹ De leden van de SP-fractie zouden graag de reactie van de staatssecretaris vernemen en de gevolgen voor de Nederlandse melkvee sector schetsen. Zal dit een shake-out betekenen? Onderschrijft de staatssecretaris dat te lage melkprijzen ook voor de Nederlandse sector schadelijk zullen zijn? Wat zijn de crisismaatregelen die Eurocommissaris Ciolos voorstelt? Omvat dit de mogelijkheid om productieafspraken te mogen maken? Zo ja, wordt de mededingingswetgeving aangepast om dit mogelijk te maken? Omvatten de crisismaatregelen ook een algemeen verbindende verklaring van productieafspraken en andere maatregelen? Staat de staatssecretaris positief tegenover de voorstellen van de Eurocommissaris voor crisismaatregelen? Is de staatssecretaris bereid te bepleiten om bij ontwrichtende lage melkprijzen crisismaatregelen mogelijk te maken? Staat zij open voor de mogelijkheid om productieplafonds in te stellen bij dreigende melkoverschotten of is hier al een vooropgezet standpunt in? Kan de staatssecretaris toezeggen hier in ieder geval niet tegen pleiten?

¹ PlattelandsPost.nl, 10 juni 2014.

De staatssecretaris stelt dat in Nederland minimaal gebruik is gemaakt van de mogelijkheden van het zuivelpakket, omdat de zuivel hier coöperatief is georiënteerd en het nauwelijks toegevoegde waarde heeft. Kan de staatssecretaris een overzicht geven van de mogelijkheden van de landelijke vrijwillige maatregelen van het zuivelpakket?

De leden van de SP-fractie vragen wat de gevolgen voor ontwikkelingslanden zullen zijn van de importregels biologische producten? Impliceert «het is de bedoeling om robuuste importprocedures te ontwikkelen die de concurrentie van de Europese biologische bedrijven versterkt» dat er handelsbelemmeringen opgeworpen gaan worden voor ontwikkelingslanden?

Hoe zijn de uitzonderingen op het discardverbod afgebakend in die gevallen waar de sociaaleconomische impact hoog is? Is deze uitzonderingsgrond niet een breed toepasbare vrijbrief van de discardban?

De leden van de SP-fractie vragen in hoeverre de nieuwe voorstellen voor het plant- en diergezondheidspakket anders zijn dan de vorige versie. Is het oude wijn in nieuwe flessen? In hoeverre zijn de bezwaren, die in de Kamer leefden, nu wel geadresseerd? Op grond van welke wijzigingen is Nederland nu positief over de nieuwe voorstellen? Vindt de staatssecretaris het terecht dat de bezwaren van het Europees Parlement terzijde worden geschoven? In hoeverre wordt de zeggenschap over te nemen maatregelen bij dierziektebestrijding nu verlegd naar de Europese Commissie? Wordt een carte blanche gegeven voor ingrijpen bij dierziekten door de Europese Commissie? Kan de Europese Commissie straks (via de nader in te vullen gedelegeerde- en uitvoeringshandelingen) Nederland verplichten tot maatregelen, zoals het inperken van vrije uitloop of (preventieve) ruimingen? Bepleit Nederland nog immer vurig preventieve entingen en een «niet ruimen maar prikken» beleid in Europa? Welke acties zijn hierop ondernomen?

Waarop baseert de staatssecretaris haar instemming met het onderhandelingsmandaat voor een visserijakkoord met Liberia? Gaat zij nog kritische opmerkingen maken? Zo ja, welke maatregelen? Is er voldoende wetenschappelijk bewijs dat het om surplusbestanden gaat en kunt u dit toelichten? Zijn er wel voldoende bronnen over de bestandsgrootte? Hoe zit het met de bijvangst van niet-doelwit-organismen zoals de haai? Zijn hier gegevens over? Waarop is het gebaseerd dat dit niet schadelijk is? Welke maatregelen worden genomen om deze bijvangsten tegen te gaan? Hoe wordt gegarandeerd dat profijt van een akkoord bij lokale visserijgemeenschappen terecht komt? Hoe wordt duurzaam bestandsbeheer, controle en handhaving gerealiseerd?

Vragen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda. Deze leden hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie vinden het evenals de staatssecretaris belangrijk dat er maatregelen worden genomen vooruitlopend op de afschaffing van het melkquotum. De leden van de CDA-fractie steunen de inzet van de staatssecretaris om een overeenkomst te bereiken over de vetcorrectie tijdens de komende Landbouw- en Visserijraad. Deze leden vragen de staatssecretaris of zij een overeenkomst hieromtrent mogelijk acht. Indien er geen overeenstemming bereikt wordt tijdens de Landbouw- en Visserijraad op 16 en 17 juni, welke andere mogelijkheden resten dan nog?

De leden van de CDA-fractie willen dat voor de import van biologische producten uit derde landen geldt dat deze moeten voldoen aan standaarden van hetzelfde niveau als in de Europese Unie. De leden van de CDA-fractie vragen waar de verandering van aanpak van de Europese Commissie in zit, behalve dan dat het nu aparte handelsakkoorden gaat sluiten met derde landen. Daarnaast vragen deze leden om welke landen het gaat en of deze concept-handelsakkoorden inzichtelijk gemaakt kunnen worden.

De leden van de CDA-fractie hebben ten aanzien van het GLB nog vragen over de verschillen in uitvoering van het plattelandsontwikkelingsprogramma 2014–2020 (POP3). Aangezien andere lidstaten aanzienlijk grotere budgetten hebben voor POP3, vragen deze leden of voor de staatssecretaris inzichtelijk is of en hoe POP3 in de lidstaten Frankrijk, Duitsland en België wordt besteed aan kwetsbare sectoren? Zou de staatssecretaris hierover de Kamer kunnen informeren? Voor de leden van de CDA-fractie is een gelijk Europees speelveld heel belangrijk en daarbij speelt ook de besteding van de POP-gelden een rol.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de derogatiebeschikking. Deze leden vragen de staatssecretaris waarom de aanvraag voor het derogatieverzoek pas gedaan is op 22 januari 2014 en niet eerder. Voor deze leden is het ook niet duidelijk waarom in de beschikking is opgenomen alsof het een nieuw gegeven is dat er productierechten zijn voor pluimvee en varkens. In de derogatiebeschikking lijkt het wel alsof er in de jaren 2004–2007 en daarna geen productierechten waren en dat deze met dit actieprogramma opeens ingevoerd zijn, terwijl deze nationaal al lang bestonden. De leden van de CDA-fractie vragen of dit wel goed voor het voetlicht is gebracht bij de Europese Commissie. Deze leden vragen tevens op welk moment productierechten zijn toegevoegd aan het voorgelegde actieprogramma. De leden van de CDA-fractie vragen de staatssecretaris hoe de Europese Commissie acteert bij andere lidstaten, waarbij de derogatiebeschikking al gedurende het jaar wordt afgegeven en afwijkt van een eerdere derogatie.

Vragen van de leden van de ChristenUnie-fractie

Gebruik van de facultatieve aanduiding «product van eilandlandbouw»

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat er nieuwe aanduiding in de maak is (product van eilandlandbouw). Zij vragen de staatssecretaris hoe zij tegen deze aanduiding aankijkt. Welke toegevoegde waarde heeft deze aanduiding volgens de staatssecretaris voor boeren op de Nederlandse Waddeneilanden? Hoe kan in de praktijk worden voorkomen dat geen uitholling van bestaande beschermde (geografische) aanduidingen plaatsvindt?

Zuivelmarkt

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat het zuivelpakket voor Nederland geen toegevoegde waarde had. Zij zijn echter benieuwd hoe het zuivelpakket in zijn algemeenheid in de Europese Unie is geïmplementeerd door andere lidstaten en of de concurrentiepositie van Nederlandse melkveehouders en zuivelbedrijven hierdoor is veranderd. De leden van de ChristenUnie-fractie hopen van harte dat er tijdens de Raad een akkoord gesloten zal worden over het aanpassen van de vetcorrectiefactor, zodat Nederlandse melkveehouders volgend jaar een superheffing bespaard blijft. Zij steunen de staatssecretaris in haar inzet hiervoor en vragen haar aan te geven welke openstaande punten er nog zijn in de onderhandelingen met andere lidstaten.

Implementatie van het GLB

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben gemengde gevoelens bij de gekozen uitwerking van de eerste pijler van het GLB. Zij verwelkomen de steun voor de kwetsbare sectoren, maar constateren ook dat Nederland daarin minder ver gaat dan andere landen, bijvoorbeeld Frankrijk en België als het gaat om de kalverhouderij. Deze leden hebben altijd gepleit voor een ambitieuze en flexibele vergroening van het GLB, die recht doet aan de bedrijfsspecifieke omstandigheden van boeren. Zij zijn van mening dat Nederland de ruimte die de Europese Commissie biedt moet benutten en moet waken voor het uit de pas lopen met andere lidstaten (gelijk Europees speelveld). Kan de staatssecretaris in het verslag van de komende Raad op basis van de uitwisseling met andere lidstaten ingaan op de opvallendste implementatieverschillen met andere landen ten aanzien van de vergroening? Belangrijk voor de leden van de ChristenUnie-fractie is dat er voldoende mogelijkheden komen om afrikaantjes (Tagetes) en raketblad als vanggewas voor schadelijke aaltjes te kunnen gebruiken (als alternatief voor metam-natrium) binnen de condities van de Ecological Focus Area (EFA). In haar brief van 27 mei jl. (Kamerstuk 27 858, nr. 266) schreef de staatssecretaris dat zij dit op korte termijn zou oppakken en de Kamer hierover zou berichten. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of volgens de staatssecretaris de nu gekozen invulling van de EFA-verplichting inderdaad voldoende mogelijkheden biedt om een goed alternatief voor het gebruik van metam-natrium realiseren.

(Stunt)aanbiedingen van vlees in supermarkten

De leden van de ChristenUnie-fractie danken de staatssecretaris voor de uitvoerige toelichting op de (on)mogelijkheden van een verbod op verkoop onder de inkoopprijs. Zij begrijpen dat het lastig is om stuntaanbiedingen van vlees in supermarkten aan banden te leggen, maar willen wel dat producenten(organisaties) voldoende mogelijkheden krijgen om samen te werken aan verduurzaming. Is de staatssecretaris van mening dat de nieuwe Gemeenschappelijke Markt Ordening (GMO) van het GLB (artikel 106, lid 1) erkende producentenorganisaties in de vleessectoren voldoende mogelijkheden biedt om investeringen in milieu en dierenwelzijn terug te verdienen? Hoe gaat de staatssecretaris initiatieven van Nederlandse veehouders op dit terrein ondersteunen? Hoe wil de staatssecretaris borgen dat in het mededingingsbeleid voldoende aandacht zal zijn voor duurzame productie, ook als dit mogelijk leidt tot iets hogere consumentenprijzen?

Voedselverliezen en voedselverspilling in Europa en Europese regelgeving

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn verheugd te vernemen dat er brede steun was in de Raad voor de Nederlands-Zweedse oproep tot een Europese aanpak voor voedselverspilling en dat het onderwerp houdbaarheidsdata prominent op de agenda staat. Zij vragen de staatssecretaris wat het vervolg zal zijn op het agenderen van dit onderwerp. Is zij voornemens om samen met Zweden het onderwerp voedselverspilling op de Europese agenda te houden? Is de staatssecretaris bijvoorbeeld bereid om te kijken naar best practices in andere lidstaten om voedselverspilling aan te pakken, zodat de lidstaten van elkaar kunnen leren? De leden van de ChristenUnie-fractie kunnen zich verder vinden in het standpunt van Eurocommissaris Borg dat het belangrijk is om nationale belemmeringen weg te nemen. Kan de staatssecretaris aangeven hoe het staat met de uitvoering van de motie van het lid Dik-Faber over het fiscaal aantrekkelijk doneren van voedsel (Kamerstuknr. 31532-127)? Voorts vernemen deze leden graag wat de Europese Commissie precies voor ogen heeft met het

onderwerp «duurzaam voedsel»? Komt er alleen een mededeling, of is er ook (aanpassing van) wetgeving voorzien?

Jonge boeren

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn verheugd met de gekozen oplossing voor de jonge boeren-regeling, waarbij de regeling zoveel mogelijk wordt gericht op jonge landbouwers na bedrijfsovername en het subsidiepercentage te koppelen aan het aandeel eigen vermogen van de jonge landbouwer in de onderneming / maatschap. Zij vragen of de staatssecretaris inmiddels zicht heeft op het aantal jonge boeren dat gebruik wil gaan maken van de regeling.

Vragen van de leden van de SGP-fractie

GLB

Tijdens de Landbouwrraad zal gesproken worden over de implementatie van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De leden van de SGP-fractie vragen de staatssecretaris om, zo nodig na afloop van de Landbouw- en Visserijraad, een beeld te geven van de wijze waarop andere lidstaten invulling geven aan de vergroening in het kader van de eerste pijler. Nemen de meeste lidstaten de gehele Europese lijst met vergroeningsmaatregelen over in het nationale beleid? Hoe kijken de lidstaten aan tegen «greenwashing»? Hoe gaan andere lidstaten om met de teelt van vanggewassen en groenbemesters als vergroeningsmaatregel? Welke ruimte hebben lidstaten om implementatiebesluiten na 1 augustus 2014 aan te passen?

Verordening technische maatregelen

Tijdens de Landbouw- en Visserijraad zal gesproken worden over de verordening technische maatregelen. De leden van de SGP-fractie hebben begrepen dat de Noordzee-Regionale Adviesraad (RAC) zich enige tijd geleden heel kritisch uitgelaten heeft over de concept-verordening. De Noordzee-RAC gaf aan dat de verordening nauwelijks aangepast wordt aan de aanlandplicht en dat eerder sprake is van extra regelgeving dan van vereenvoudiging. De regels voor maaswijdte en vangstsamenstelling en de logboekverplichtingen met krappe toegestane marges zouden van kracht blijven. Er zou nog steeds uitgegaan worden van een soortbenadering in plaats van een visserijbenadering. Er zouden beperkingen gesteld worden aan het gebruik van aangelande discards. Ook zouden formuleringen over de quota die vissers bij aanvang van de reis moeten hebben niet de noodzakelijke flexibiliteit bieden. De leden van de SGP-fractie kunnen deze kritiek niet rijmen met de opmerkingen van de staatssecretaris in de geannoteerde agenda over deze verordening. Is de concept-verordening inmiddels aangepast in lijn met de kritiek van de Noordzee-RAC? Zo nee, gaat de staatssecretaris zich inzetten om de verordening in lijn met de genoemde kritiek aangepast te krijgen?

Discardplannen

Tijdens de Landbouw- en Visserijraad zal ook gesproken worden over de discardplannen voor de pelagische visserij. De pelagische RAC heeft daar breed gesteunde adviezen voor uitgebracht. De leden van de SGP-fractie krijgen het signaal dat de lidstaten deze naast zich neerleggen. Steunt de staatssecretaris de aanbevelingen van de pelagische RAC en zet zij zich ervoor in dat deze aanbevelingen in de discardplannen overgenomen worden? Is het de inzet van de staatssecretaris om, binnen de kaders van de Europese regelgeving voor de aanlandplicht, de aanwezige rek en

ruimte maximaal te benutten en bijvoorbeeld voor alle pelagische soorten, en niet alleen voor de evervis, een de-minimis regeling te bepleiten?

Vragen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

Mandaat Europese Commissie onderhandelingen over handelsakkoorden met derde landen inzake de import en export van biologische producten

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren herinneren zich een prettig overleg met de staatssecretaris over de voorstellen van de Europese Commissie over de biologische productie en etikettering. De staatssecretaris en de aanwezige fracties waren eensgezind in hun afwijzing van de voorstellen, omdat deze niet proportioneel zijn en een grote negatieve invloed zullen hebben op de innovatieve biologische landbouw. Er is afgesproken dat de staatssecretaris deze voorstellen niet zal steunen, en de invloed ervan op ontwikkelingslanden goed in de gaten zou houden. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie zijn dan ook verbaasd te lezen dat de staatssecretaris voornemens is het mandaat dat de Europese Commissie nu al vraagt om onderhandelingen met ontwikkelingslanden over de handel in biologische producten te steunen. De leden van de Partij voor de Dieren -fractie wijzen erop dat er een aantal producten is die we in de EU niet kunnen produceren maar die we wel in biologische kwaliteit kunnen importeren (koffie, thee, tropische vruchten en kruiden). Producenten en exporteurs van deze producten worden door deze systeemwijziging onnodig in moeilijkheden gebracht. Het is mogelijk dat zij voor hun productiesysteem, gegeven het klimaat en de ziekten en plagen die er heersen methoden moeten gebruiken die in de Europese regels niet zijn toegelaten, kan de staatssecretaris dat bevestigen? Het systeem van equivalentie zal voor deze producten dan ook niet werken, omdat voor deze producten geen biologische productieregels zijn opgesteld. Naar de mening van de leden van de Partij voor de Dieren -fractie wordt in het impact assessment van de Europese Commissie te makkelijk geconcludeerd dat de veranderingen niet groot zullen zijn. Deelt de staatssecretaris de mening dat het impact assessment de effecten op ontwikkelingslanden onvoldoende in beeld heeft gebracht? De biologische sector zelf stelt voor het huidige systeem te handhaven, waarbij wel zoveel mogelijk naar wederzijdse equivalentie wordt gestreefd en daarnaast de mogelijkheid voor importonthefingen in de wet te handhaven. Steunt de staatssecretaris die inzet, en is zij bereid om dit in te brengen tijdens de Landbouw- en Visserijraad, en het door de Europese Commissie gevraagde mandaat dus nu niet te steunen?

Implementatie van het GLB in de lidstaten

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren gaan op een ander moment graag uitvoerig met de staatssecretaris in gesprek over haar uitwerking van het GLB en vooral over de «vergroeningsaspecten» daarvan. Graag willen zij voor die bespreking ook een reactie ontvangen van de staatssecretaris op het recent in «Science» gepubliceerde artikel van 21 onderzoekers uit acht landen waaruit blijkt dat de magere vergroeningseisen in het nieuwe GLB geen enkele substantiële bijdrage leveren aan de biodiversiteit. De onderzoekers concluderen dat heel weinig boeren verplicht zullen worden hun dagelijkse bedrijfsvoering natuurvriendelijker te maken. Er worden zo veel uitzonderingen toegelaten dat dit het gangbare beheer van boeren niet echt beïnvloedt. Is de staatssecretaris bereid om op korte termijn een uitgebreide kabinetsreactie te geven op dit artikel? De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren maken zich grote zorgen over het verdwijnen van bestaande akkernatuur, waardoor de invulling van het GLB zelfs een negatief effect

zal hebben op de biodiversiteit, in plaats van een positief effect zoals, dat is de staatssecretaris vast met deze leden eens, de bedoeling was. Graag krijgen de leden alvast ook een nadere reactie op de aangehouden motie van het lid Ouwehand over het niet toestaan van het gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen binnen de ecologische aandachtsgebieden (EFA's). De staatssecretaris is voornemens om de teelt van eiwit- en vezelgewassen – en daarna zelfs vanggewassen – mee te tellen als EFA's. Daarvoor zou het gebruik van landbouwgif en mest noodzakelijk zijn. Dat vinden deze leden een zeer vreemde redenering, aangezien deze gewassen prima biologisch verbouwd kunnen worden, kan de staatssecretaris dat bevestigen? Het gebruik van landbouwgif tast de biodiversiteit aan, terwijl EFA's juist bedoeld zijn om biodiversiteit te bevorderen. Het gebruik van mest leidt tot vervuiling van het oppervlaktewater en daarmee tot een vermindering van de biodiversiteit in de sloten, terwijl de sloten zelfs meegeteld mogen worden in de EFA's. Het meetellen van de genoemde gewassen, waarbij bovendien gif en mest gebruikt mag worden, is dus naar mening van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie pure greenwashing – iets wat de staatssecretaris zegt te willen voorkomen. Graag ontvangen deze leden hierop een reactie. De staatssecretaris heeft van een aantal organisaties die zich bezig houden met agrarisch natuurbeheer en het bevorderen van akkerranden een brandbrief gekregen. Deze organisaties voorspellen het verdwijnen van duizenden akkerranden met de huidige uitwerking van het GLB. De vergroeningseisen motiveren boeren niet om aan echte vergroening te werken, en er is grote kans dat bestaande akkerranden worden omgeploegd en vervangen door bijvoorbeeld de teelt van eiwitgewassen. Deelt de staatssecretaris deze zorg? Zo ja, wat gaat zij doen om het tij te keren, de bestaande akkernatuur te bewaren en voor nieuwe akkernatuur te zorgen? Zo nee, waar baseert de staatssecretaris dat op? De leden van de Partij voor de Dieren-fractie ontvangen graag op korte termijn een reactie op de brandbrief, zodat zij dit punt nader kunnen bespreken met de staatssecretaris, is zij daartoe bereid?

Vangstquotum voor lodde in 2014

De staatssecretaris schrijft in haar brief van 6 mei jongstleden, aangaande de Landbouw- en Visserijraad op 16 en 17 juni 2014, over bevissing van lodde bij Groenland door vissers uit de Europese Unie. De staatssecretaris verwijst naar een advies van International Council for the Exploration of the Sea (ICES). Dit advies pleit ervoor om de bevissing van lodde bij Groenland met 50% te beperken om het plaatselijke visbestand gezond te houden.

De staatssecretaris geeft verder aan dat Nederland geen belang heeft bij de visserij naar lodde bij Groenland. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie constateren dat dus niets de staatssecretaris in de weg staat om zich in deze sterk te maken voor een duurzaam EU-visbeheer dat bijdraagt aan minder bevissing van lodde, zoals ICES adviseert. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie verzoeken de staatssecretaris daarom om zich uit te spreken tégen de aanpassing in de Vangst- en Quotaverordening, die visserij naar lodde door EU-partijen bij Groenland mogelijk zou maken. Graag ontvangen deze leden hierop een reactie.

Plant- en Diergezondheidspakket en voorstel voor verordening over teeltmateriaal

Zoals de staatssecretaris weet maken de leden van de Partij voor de Dieren-fractie zich grote zorgen over het voorstel over teeltmateriaal. De Europese Commissie wil het voorstel nu gaan herschrijven, en de staatssecretaris lijkt de insteek van de Europese Commissie daarbij te steunen. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie zijn blij dat de

Europese Commissie het aantal gedelegeerde taken zal terugbrengen, maar vinden de insteek van de Commissie nog veel te mager. De aangenomen motie Ouweland (Kamerstuk 21501-32, nr. 710) vraagt er duidelijk om de belangen van kleine veredelaars, de biologische landbouw en de agrobiodiversiteit voorop te stellen en deze belangen te beschermen tegen hoge administratieve lasten en dat de registratievoorwaarden voor oude en traditionele rassen geen (financiële) belemmering vormen voor de instandhouding van deze rassen. Deze punten lijken nog niet meegenomen te worden door de Europese Commissie. De leden van de Partij voor de Dieren -fractie vinden de huidige voornemens van de Europese Commissie dus zeker niet tegemoet komen aan de wens van de gehele Kamer. Is de staatssecretaris bereid om de aangenomen motie opnieuw onder de aandacht te brengen van de Raad en de Europese Commissie en aan te dringen op een volledige uitwerking ervan in het herschreven voorstel van de Europese Commissie? Graag horen de leden van de Partij voor de Dieren-fractie ook wat de voortgang is op het gebied van het voorstel Diergezondheid. Ook daarin wordt zoveel in gedelegeerde handelingen verwerkt dat het erg moeilijk is om te beoordelen hoe de nieuwe wetgeving eruit zal gaan zien. Hoe staat het met de onderhandelingen over dit pakket?

Stuntaanbiedingen vlees in de supermarkten

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zijn verontrust over de verkoop van kiloknallers. Het stunten met vlees kan niet samengaan met de voorgenomen verduurzaming van de voedselketen waar de staatssecretaris over spreekt. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren stellen dat marktgestuurde verduurzaming van de productie en consumptie van vlees niet tegemoet komt aan de maatschappelijke wens ten aanzien van het dierenwelzijn. Zo heeft marktgestuurde verduurzaming geleid tot de plofkip-light ofwel de Kip van Morgen, die een smartphone meer aan ruimte heeft ten opzichte van de reguliere plofkip. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zijn teleurgesteld over de uitspraak van de staatssecretaris dat op voorhand geen positief effect verwacht mag worden van een wettelijk verbod. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren willen graag weten of de Autoriteit Consument en Markt (ACM) in het uitvoeren van hun onderzoek de mogelijkheid van een wettelijk verbod op de verkoop onder de inkoopprijs meenemen.

Herkomstetikettering

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zijn teleurgesteld over het voornemen van de Europese Commissie om de aangenomen resolutie van het Europees Parlement, om naast de vermelding van het land waar het dier is gehouden en het land waar het dier is geslacht ook een vermelding waar het dier geboren is te verplichten, niet te honoreren. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zijn van mening dat een volledige verplichte herkomstetikettering een belangrijk instrument kan zijn om voedselketens te verkorten, de voedselveiligheid te vergroten en een krachtig wapen is in de strijd tegen voedsel fraude. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben in een eerder overleg gepleit voor de komst van een bar- of Quick Response (QR)-code die door consumenten in te scannen is. Consumenten zouden zo gedetailleerd inzicht kunnen krijgen in het leven dat het dier heeft geleid, tot op het niveau van de veehouderij waar zij zijn gebleven, het aantal kilometers dat het dier tijdens zijn leven heeft afgelegd en de wijze waarop het geslacht is. Hiermee kan totale transparantie in de vleesketen geboden worden. De staatssecretaris heeft aangegeven dat zij de gevolgen van een dergelijke code in kaart zou gaan brengen. Wanneer kunnen de leden de uitkomsten

van dit onderzoek tegemoet zien? Is de staatssecretaris bereid zich in te zetten voor een dergelijke toevoeging aan het etiket en dit in Europees verband voor te stellen? Kan de staatssecretaris aangeven wanneer zij de Kamer kan informeren over de voorstellen van de Europese Commissie ten aanzien van herkomstetikettering?

Het transport van slachtdieren

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben kennisgenomen van het werkbezoek van minister Jørgensen aan Nederland. Kan de staatssecretaris aangeven op welke termijn de Kamer geïnformeerd zal worden over het gezamenlijk strategieplan ten aanzien het transport van slachtdieren? Kan de staatssecretaris aangeven of en op welke wijze zij binnen dit strategieplan extra aandacht besteedt aan de problemen rondom het kalver- en paardentransport, als deze door het Platform LIS zijn geïdentificeerd?

Onderhandelingsmandaat voor een visserijpartnerschapsakkoord en protocol tussen de EU en de Republiek van Liberia

De staatssecretaris schrijft dat ze voornemens is om een visserijpartnerschapsakkoord en protocol met de Republiek van Liberia te steunen. De visserij bij Liberia zal zich met name richten op tonijn. Voor de twee tonijnbestanden grootoog en geelvin zijn in de regionale beheerorganisatie International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas (ICCAT) reeds beheermaatregelen vastgesteld. Voor de skipjacktonijn wordt momenteel een bestandbeoordeling voorbereid met het oog op het vaststellen van beheermaatregelen in ICCAT eind dit jaar. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie zijn van mening dat het ongepast is om te onderhandelen over een leegvisprotocol, terwijl beheermaatregelen door ICCAT zijn vastgesteld en terwijl er geen actuele bestandbeoordeling gereed is met betrekking tot de skipjacktonijn. De staatssecretaris zegt verder dat het een leegvisprotocol bijdraagt aan duurzame visserij in de West-Afrikaanse regio. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie constateren verder dat eerdere visprotocollen niet hebben bijgedragen aan duurzaam beheer van het visbestand en kunnen zich dan ook niet vinden in de visie van de staatssecretaris dat een protocol met Liberia bijdraagt aan duurzame visserij. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie verzoeken de Europese Commissie om geen mandaat te geven om te onderhandelen over een visserijpartnerschapsakkoord met de Republiek van Liberia. Graag ontvangen deze leden hierop een reactie.

Walvisvangst Japan

Is de staatssecretaris ervan op de hoogte dat Japan de commerciële walvisjacht in de Zuidelijke IJszee wil hervatten, ondanks de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof dat Japan niet langer walvissen mag doden in het antarctisch gebied? Is de staatssecretaris bereid dit sterk te veroordelen en maatregelen te nemen om te voorkomen dat Japan de commerciële walvisjacht weer mogelijk maakt? De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen de staatssecretaris tevens hoe het zit met de onderhandelingen tussen de Europese Unie en Japan over het vrijhandelsakkoord. Is de staatssecretaris bereid om er bij de Europese Commissie op aan te dringen dat de onderhandelingen over het vrijhandelsverdrag stilgelegd worden als Japan inderdaad de walvisvangst hervat? Zo nee, waarom niet? Graag ontvangen deze leden hierop een reactie.

II. Antwoord van de staatssecretaris

III. Volledige agenda

Brief regering – staatssecretaris van Economische Zaken, S.A.M. Dijkma – 6 juni 2014 – Geannoteerde agenda Landbouw- en Visserijraad 16 en 17 juni 2014 (2014Z10427)

Brief regering – staatssecretaris van Economische Zaken, S.A.M. Dijkma – 2 juni 2014 – Verslag Landbouw- en Visserijraad 19 mei 2014 (Kamerstuk 21501-32, nr. 787)

Brief regering – staatssecretaris van Economische Zaken, S.A.M. Dijkma – 15 mei 2014 – Kabinetsreactie op artikel «Land management and land cover change have impacts of similar magnitude on surface temperature» (Kamerstuk 32 813, nr. 91)

Brief regering – staatssecretaris van Economische Zaken, S.A.M. Dijkma – 2 juni 2014 – Aanbieding derogatiebeschikking (2014Z09954)